

Uitvoeringsparagraaf 2017

Bij Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020

**Provincie Noord-Holland
Maart 2017**

Kenmerk 916599/916603

Inleiding

In deze Uitvoeringsparagraaf maken wij inzichtelijk welke activiteiten wij uitvoeren in 2017. Qua tijdsplanning betekent dit dat de uitvoering in bepaalde gevallen weliswaar vorig jaar is gestart, maar dat de activiteiten continueren in 2017 en kunnen doorlopen in navolgende jaren. Dit is het tweede jaar dat de Beleidsagenda Energietransitie in uitvoering is. Er zijn in het Coalitieakkoord structureel (begrotings)middelen beschikbaar gesteld die wij willen inzetten voor de uitvoering van de Beleidsagenda. Waar het kan, wordt er aangesloten bij andere, overlappende, doelen in de begroting, bijvoorbeeld de verduurzaming van de glastuinbouw. In de begroting wordt ook een overzicht gegeven van de reserves waarover in de vorige collegeperiode is besloten, of waarover in deze periode een besluit moet worden genomen.

Begroot 2017

Begroting	2017	2018	2019	
Energietransitie	1.040.000	800.000	800.000	
Breed Onderzoek Duurzame Energie	200.000	200.000	100.000	
Milieu	170.000			
Water	90.000			
Glastuinbouw	2.500.000			
MKB Innovatiefondsen	1.000.000			
Milena-Olga-Esme	500.000			
Investa	960.000			
Totaal	6.460.000	1.000.000	900.000	

Reserves/fondsen-Besluitvorming volgt	Beschikbaar	Toelichting
EXIN-H	2.700.000	Restant eenmalige uitkering dividend uit fonds ODEN-H, besluiten in voorbereiding: 7 ton voor Motie Beleidsagenda Energietransitie (M18/23-5-2016), en 1,5 ton voor verhogen subsidieplafond Zonnestroom maatschappelijk vastgoed (M56/14-11-2016).
Energiebesparing bestaande woningvoorraad	10.181.000	Uit het coalitieakkoord. In 2017 wordt het plan voor de bestemming van de middelen uitgewerkt op basis van de resultaten van onderzoek (bv. 'Warmte in Transitie' dat wordt uitgevoerd door CE Delft, zie ook pag. 4) en gesprekken uit 2016.
Duurzaam Innovatiefonds	8.500.000	In het coalitieakkoord is totaal 18 mln beschikbaar gesteld voor de MKB Innovatiefondsen, waarvan 10 mln voor duurzaamheid. PS hebben besloten over de uitvoering van 4 instrumenten in 2017: - Subsidieregeling MKB innovatiestimulering topsectoren, 1 mln. - Proof-of-Conceptfonds (PoC-fonds), ca. 5 ton. - Investeringsgereed programma (start juni), ca. 3 ton. - Versnellingsprogramma duurzame mobiliteit en circulaire economie, ca. 2 ton. Daarnaast is 3 ton gereserveerd uit de totaal beschikbare middelen voor campagnekosten om de instrumenten bekend te maken.
Rijksmiddelen	150.000	Regeling Asbest eraf, zonnepanelen erop (resterend van totale rijksbijdrage van 1,3 mln in 2012). Besluitvorming

		in 2017 over inzet resterend bedrag.
Totaal	21.531.000	
Reserves/fondsen - Reeds besloten	Beschikbaar	Toelichting
PDENH	20.433.330	Resterend bedrag van de eerste tranche van 30 mln (van in totaal 85 mln). Van dit bedrag is nog 3,6 mln gereserveerd voor een participatie in 2017
Totaal	20.433.330	

Beoogde activiteiten 2017

Algemene Activiteiten			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Samenwerking	In 2017 starten en/of continueren wij een aantal samenwerkingsverbanden, zoals: IPO, MRA Duurzaamheid, Bestuurlijk Overleg Noord-Nederland (BONN), Ontwikkelingsbedrijf NHN, lidmaatschap Klimaatverbond. Wij zijn gericht op het versterken van relaties met strategische partners en willen hen met regelmaat bijeen brengen om kennis uit te wisselen en relaties onderling te versterken. In 2017 worden minimaal 2 strategische sessies georganiseerd.	Energietransitie	Duurzaamheid
Nationaal Energieakkoord (NEA)	Wij stellen ons actief op als gesprekspartner van het Rijk, onder andere via het IPO, over de werking van het NEA. Standpunten over het NEA stemmen wij af in het College.	Niet van toepassing	Duurzaamheid
Routekaart: doorvertaling van de Europese doelstellingen naar Noord-Holland	Wij verkennen in 2017 hoe wij de Europese doelstellingen (2030 en 2050) door kunnen vertalen naar onze provincie. Bouwstenen zullen zijn: het onderzoek 'Toekomstperspectieven', soortgelijke onderzoeken die nu worden opgezet worden in de MRA en NHN en de provinciale warmtevisie. Deze Routekaart of 'routeplanner' zien wij als een gedeeltelijke uitwerking van de motie 'Klimaatakkoord' (M78 14-12-2015).	EXIN-H	Duurzaamheid
Dag van de Duurzaamheid	In 2017 nemen wij deel aan en benutten wij de Dag van de Duurzaamheid, een initiatief van Urgenda, als communicatiemoment.	Energietransitie	Duurzaamheid
EnergieLab	In 2017 passen wij, waar de markt vraagt om versnelling, het EnergieLab toe in minimaal 2 actuele opgaven rondom Transitie van Energie en Grondstoffen. Ervaringen die wij opdoen, gebruiken wij voor verdere toepassing. Ook leggen wij de verbinding met het programma Groen Kapitaal waar het instrument Lab al wordt toegepast.	Energietransitie	Duurzaamheid

Eigen organisatie	In 2017 maken wij inzichtelijk welke activiteiten wij nu al ondernemen om onze eigen organisatie te verduurzamen (met betrekking tot energie). Wij brengen hier samenhang in en wij verkennen welke mogelijkheden wij hebben om hier een 'plus' op te zetten, en wat dit concreet zou betekenen. Met deze activiteit wordt uitvoering gegeven aan de passage over verduurzaming van de eigen organisatie in het Coalitie-akkoord, het Initiatiefvoorstel PS 'Klimaatinitiatief Noord-Holland' en Motie 18 over de haalbaarheid van CO ₂ doelen.	EXIN-H	Duurzaamheid
Bijdrage aan Circulaire Economie	Vanuit de Beleidsagenda Energietransitie reserveren wij in 2017 middelen, zodat hiervan activiteiten kunnen worden uitgevoerd.	Energietransitie	Duurzaamheid
Inspelen op actuele ontwikkelingen	Wij reserveren middelen om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen.	Energietransitie	Duurzaamheid
Accountmanagement ECN Duurzaam	In 2017 continueren wij het accountmanagement van ECN Duurzaam. Wij zullen nauw betrokken blijven bij de totstandkoming van het landelijk Energieonderzoekcentrum en het samengaan van TNO met ECN Duurzaam. Onze betrokkenheid is met name gericht op behoud van werkgelegenheid.	Niet van toepassing	Duurzaamheid
Tentoonstelling Energietransitie	In samenwerking met Provinciale Atlas Noord-Holland ontwikkelen wij in 2017 een tentoonstelling met de werktitel 'energietransitie Noord-Holland'.	Energietransitie	Duurzaamheid

Energiebesparing in de gebouwde omgeving			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Servicepunt Duurzame Energie (SPDE)	Eind 2016 is de Europese aanbesteding van het SPDE afgerond. Dit heeft geresulteerd in een overeenkomst met de bureaus Overmorgen en AEF om voor een periode van maximaal 4 jaar invulling te geven aan het SPDE.	Energietransitie	Duurzaamheid Wonen
Onderzoek Warmte in Transitie	In 2016 is gestart met het project 'Warmte in Transitie' dat wordt uitgevoerd door CE Delft. Voor alle gemeenten in Noord-Holland zal op buurtniveau in kaart worden gebracht op welke wijze de gebouwde omgeving energieneutraal zou kunnen worden gemaakt in 2050. Indien de resultaten gereed zijn, zullen deze worden besproken met de individuele gemeenten.	Niet van toepassing	Duurzaamheid

Bestemming middelen Coalitieakkoord voor 'energiebesparing bestaande woning-voorraad'	In 2017 maken wij een plan voor de bestemming van de middelen dat wij zullen voordragen aan PS. Dit doen wij op basis van de onderzoeken en gesprekken die in 2016 hebben plaatsgevonden (CE Delft onderzoek, gesprekken RAP regio's en ruimtelijke verkenningen). Ook zal de Conferentie Duurzaam Wonen (d.d. 20 april 2017) input leveren voor dit plan. In het voorstel voor het plan wordt ook duurzame energieopwekking in de MRA meegenomen. De uitkomsten van de ruimtelijke verkenningen in de MRA en NHN worden meegenomen bij het uitwerken van het plan.	Ruimte	Wonen Duurzaamheid
Energiebesparing in de Regionale Actieprogramma's (RAP's)	In 2017 zorgen wij ervoor dat er goede afspraken over energiebesparing in de RAP's komen te staan. Er is reeds 1 RAP met energieafspraken gerealiseerd in 2016; voor 2017 staan de overige 5 RAP's op de planning	Niet van toepassing	Wonen Duurzaamheid
Samenwerkingsagenda Provincie en Bouwend Nederland (SWA)	In juni 2016 heeft de provincie een samenwerkingsagenda met Bouwend Nederland gesloten. In deze agenda staan een 13-tal 'wonen' en 'duurzaamheids-' activiteiten. Eén van de duurzaamheidsactiviteiten voor 2017 is het bepalen van de inhoud van de wijkkansenkaart, een kaart waarmee ondernemers kunnen inschatten welke wijk interessant is om actie voor energiebesparende maatregelen te starten.	Niet van toepassing	Wonen Duurzaamheid

Energiebesparing in de industrie			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Extra inzet op wettelijke taken (vergunning verlening/handhaving).	In 2017 zetten wij vanuit de Beleidsagenda Energietransitie onze additionele bijdrage aan de Omgevingsdienst NZKG voort om prioriteit te geven aan energiebesparing bij provinciale inrichtingen. De basis hiervoor is de wet Milieubeheer.	Milieu	Milieu Duurzaamheid
Stimuleren en faciliteren	In 2017 verbreden en verstevigen wij op basis van de nul-meting van ECN en de strategische sessie (georganiseerd voor bedrijven) onze rollen ten aanzien van bedrijven en besparingsdoelstellingen. Hiervoor is een notitie opgesteld die aan GS en PS wordt aangeboden en vormt een aanvulling op de nulmeting.	Milieu	Milieu Duurzaamheid
Lobby	In samenwerking met het IPO zetten wij in op overleg met het ministerie van EZ over de voortgang van de besparingsdoelstellingen, onder meer ook met betrekking tot de opgelegde 9 PJ voor de energie-intensieve bedrijven.	Niet van toepassing	Duurzaamheid

Energiebesparing in de glastuinbouw

Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Inzet op energiebesparing Greenport NHN en Greenport Aalsmeer	In beide Greenports staat het thema Duurzaamheid op de beleidsagenda. Het gebruik van aard- en restwarmte en het hergebruik van CO ₂ zijn voorbeelden daarvan. Wij verwachten concrete investeringsvoorstellen op het gebied van CO ₂ , warmte en zonne-energie, gelijkspanning. Hierbij vindt afstemming en samenwerking plaats tussen de portefeuilles Landbouw en Duurzaamheid.	Ruimte	Landbouw Duurzaamheid
Smart Grid CO ₂	In 2017 wordt in afstemming met Landbouw een haalbaarheidsstudie uitgevoerd op basis waarvan overheden en bedrijven kunnen besluiten om volgende stappen te zetten. Het doel is om al voor 2020 beslissingen te hebben genomen over de aanleg van een zogenoemd smart grid (de infrastructuur) om het hergebruik van grote hoeveelheden CO ₂ mogelijk te maken. Die infrastructuur bestaat uit een leidingnetwerk, buffers en aansluitingen bij de CO ₂ producerende en gebruikende bedrijven. De verwachting is dat daarmee niet alleen de uitstoot van CO ₂ verminderd zal worden, maar dat op termijn ook nieuwe bedrijven naar Nederland kunnen komen die zich bezighouden met CO ₂ als grondstof.	Energietransitie	Landbouw Duurzaamheid
Uitrol gelijkspanning glastuinbouw	Investeringsbijdragen in 2017 (indien voldoende budget beschikbaar) n.a.v. de actiepunten/aanbevelingen voortkomend uit de verkenning Gelijkspanning in Alton.	Ruimte	Landbouw Duurzaamheid
Energievisie Agri NHN in de Routekaart NH	Investeringsbijdragen in 2017 (indien voldoende budget beschikbaar) n.a.v. de actiepunten/aanbevelingen voortkomend uit de energievisie Greenport NHN.	Ruimte	Landbouw Duurzaamheid
PrimA4a	Verduurzaming glastuinbouwgebied PrimA4a, deelprojecten: <ul style="list-style-type: none"> • Aanleg aftakking OCAP CO₂ leiding • Opschaling gelijkspanning • Warmte/koude uitwisseling met datacenter op Schiphol Trade Park 	FES/ILG	Landbouw Duurzaamheid
Warmtenetten/ geothermie Greenport Aalsmeer/MRA	Opdrachtverstrekking onderzoek warmtenet/geothermie MRA in de Greenport Aalsmeer	Ruimte	Landbouw Duurzaamheid

Wind op zee			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Plannen kabeltracé	De provincie is als vergunningverlener betrokken bij het toekomstige kabeltracé waarmee de kabels van windparken op zee in Noord-Holland aan land komen. Ministerie van I&M is, samen met Tennet, leidend met een Rijksinpassingsplan. Dit gebeurt in overleg met Tennet.	Niet van toepassing	Duurzaamheid Ruimte

Wind op land			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Vergunningverlening	In 2017 gaan wij de zes overgebleven aanvragen voor de herstructurering Wind op land vergunnen. Daarnaast zullen een drietal vervangingsaanvragen worden afgehandeld.	Niet van toepassing	Duurzaamheid Milieu

Zonne-energie			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Zonatlas	Wij blijven de Zonatlas online aanbieden en actualiseren deze elk jaar.	Energietransitie	Duurzaamheid
Stimuleren zon op daken	Ten aanzien van de realisatie van zonnepanelen op daken van woningen zorgen we ervoor dat er goede afspraken over de toepassing van zonne-energie in de RAP's komen te staan. Ten aanzien van werklocaties wordt middels de HIRB-subsidie gestimuleerd dat ook op bedrijfsdaken zonnepanelen worden gerealiseerd. Ook blijven wij zonne-energie op bestaande daken actief stimuleren, met regelingen, bijvoorbeeld voor maatschappelijk vastgoed, via het SPDE en door kennisuitwisseling tussen overheden, zon-ondernemers en coöperaties te organiseren. Zo wordt er door de provincie een congres georganiseerd om kennis en ervaringen uit te wisselen met de relevante partijen en om hen inspiratie op te laten doen.	Niet van toepassing	Wonen Duurzaamheid
Zon op maatschappelijk vastgoed	Subsidieplafond is bereikt. Wij gaan de opdracht van PS (motie M56 14-11-2016) uitvoeren om een aanvullend budget van 150.000,- voor deze regeling beschikbaar te stellen.	EXIN-H	Duurzaamheid

Biomassa en groen gas			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Kennismakelaar groen gas	In 2017 gaan wij met GroenGas Nederland een samenwerking aan, gericht op het bundelen en verspreiden van kennis over groengasontwikkeling.	Energietransitie	Duurzaamheid
Milena-Olga en InVesta <i>Overheden, onderzoeksinstellingen en bedrijfsleven zetten zich ervoor in om een expertise-centrum op het gebied van biomassavergassing te realiseren in Alkmaar (Boekelermeer).</i>	<p>Twee zaken moeten er in 2017 van de grond komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een demonstratie-installatie voor biomassavergassing Milena-Olga. - InVesta (Institute for Valorization and Expertise in Thermochemicals Alkmaar), dat ruimte gaat bieden aan bedrijven die onderzoek uitvoeren naar vergassing van houtachtige biomassa en de toepassingsmogelijkheden van gassen die hierbij ontstaan. <p>In 2017 spannen wij ons bovendien in om een Green Deal met het Rijk te realiseren voor InVesta.</p>	TWINH Duurzame Energie Initiatieven EXIN-H	Duurzaamheid

Op weg naar een nieuw energiesysteem			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Alliander	Naast onze rol als aandeelhouder versterken wij in 2017 onze inhoudelijke werkrelatie met Alliander.	Niet van toepassing	Duurzaamheid

Warmte en Koude			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Opstellen Warmteplan	Voor de hele provincie maken wij in 2017 een warmteplan dat ons inzicht geeft in het potentieel. Wij onderzoeken welke kennis beschikbaar is, en wat daarop in aanvulling nog nodig is.	Energietransitie	Duurzaamheid
Stimuleren benutten van warmte en koude	Verder ontwikkelen van het warmte-koude-dossier in Noord-Holland. Dit doen wij door te blijven participeren in het programma MRA Warmte/Koude. Met 32 publiek-private partners werken wij aan de totstandkoming van een regionaal warmtenet, waarin in totaal 500.000 woningbouwequivalenten worden aangesloten op een warmtenet. Wij continueren het voorzitterschap van de stuurgroep MRA Warmte/Koude in 2017. Deze inspanning doen we in nauwe samenhang met MRA PRO en MRA PRES.	Energietransitie	Duurzaamheid
Lidmaatschap Stichting Warmtenetwerk	In 2017 worden wij lid van deze landelijke stichting die zich inzet voor kennisontwikkeling over warmte- en koudenetten.	Energietransitie	Duurzaamheid

Innovatie			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Energiepilots op De Nieuwe Afsluitdijk	In 2017 investeren wij gezamenlijk met provincie Fryslân in een programmamanager Energietransitie.	Energietransitie Water (Primaire waterkeringen)	Duurzaamheid Water
Duurzaam Innovatiefonds	In 2017 werken wij het Duurzaam Innovatiefonds uit. Dit doen wij in samenhang met het MKB Innovatiefonds. Het duurzaam innovatiefonds zal bestaan uit de volgende instrumenten: MIT-subsidieregeling, proof-of-conceptfonds, versnellingsprogramma en investeringsgereedheid-programma. Over de uitwerking van deze instrumenten besluiten GS/PS in het voorjaar van 2017.	Ruimte (Duurzaam Innovatiefonds)	Economie Duurzaamheid

Randvoorwaarden			
Activiteit	Omschrijving	Dekking	Portefeuille
Monitoring	In 2017 leveren wij de eerste 'staat van de transitie' op, zoals is opgenomen in Motie Beleidsagenda Energietransitie, M18/25-5-2016.	EXIN-H	Duurzaamheid
Communicatie	Vanuit een communicatiestrategie maken wij zichtbaar welke inspanning wij doen en geven wij aandacht aan bijzondere projecten/resultaten uit het werkveld in Noord-Holland. Wij bezoeken de 48 gemeenten in Noord-Holland. Op de agenda staat: 1) Duurzaamheidsambities per gemeente 2) Programma Transitie Energie en Grondstoffen 3) Warmtevraag in transitie. Bij diverse gemeenten is er ook sprake van een locatiebezoek. Hiermee zorgen wij voor kennisuitwisseling en wij inventariseren of er punten zijn waarbij gemeente en provincie elkaar kunnen versterken/helpen op het gebied van duurzaamheid (energietransitie en circulaire economie).	Energietransitie	Duurzaamheid